

T.C.
MİLLÎ EĞİTİM BAKANLIĞI
Strateji Geliştirme Başkanlığı

Sayı : E-32661919-610- 127
Konu : Yazılı Soru Önergelerinin Cevabı

11...../..../2024

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞINA

- İlgi : a) 30/09/2024 tarihli ve E-43452547-120.07.04-1501035 sayılı yazınız.
b) 02/10/2024 tarihli ve E-43452547-120.07.04-1503002 sayılı yazınız.
c) 04/10/2024 tarihli ve E-43452547-120.07.04-1504468 sayılı yazınız.

Bakanlığımıza İlgi (a-b-c)'de kayıtlı yazıyla iletilen İstanbul Milletvekili İskender BAYHAN'ın 7/16336, Diyarbakır Milletvekili M. Sezgin TANRIKULU'nun 7/16618, İzmir Milletvekili Seda KÂYA ÖSEN'in 7/16624, İstanbul Milletvekili Kezban KONUKÇU'nun 7/16740, İzmir Milletvekili İbrahim AKIN'ın 7/16743, İstanbul Milletvekili İsa Mesih ŞAHİN'in 7/16744, İzmir Milletvekili Hüsmen KIRKPINAR'ın 7/16747, Denizli Milletvekili Yasin ÖZTÜRK'ün 7/16749, Bitlis Milletvekili Semra ÇAĞLAR GÖKALP'in 7/16754, Diyarbakır Milletvekili Ceylan AKÇA CUPOLO'nun 7/16756 ve Kars Milletvekili Gülüstan KILIÇ KOÇYİĞİT'in 7/16757 esas numaralı yazılı soru önergeleri incelenmiş olup konuya ilişkin bilgiler Ek'te sunulmuştur.

Bilgilerinize arz ederim.

7/16336 GK 14

7/16618 GK 16

7/16624 GK 16

7/16740

7/16743

7/16744

7/16747

7/16749

7/16754

7/16756

7/16757

GK 17

Yusuf TEKİN
Millî Eğitim Bakanı

Ek: Bilgi (15 Sayfa)

T.C.
MİLLÎ EĞİTİM BAKANLIĞI
Strateji Geliştirme Başkanlığı

7/16740
GK 17

İSTANBUL MİLLETVEKİLİ KEZBAN KONUKÇU'NUN 7/16740 ESAS NUMARALI
YAZILI SORU ÖNERGESİNE İLİŞKİN BİLGİ

Mesleki Eğitim Merkezi (MESEM) kökleri Anadolu da 11. yüzyıldan 15. yüzyıla kadar sanat, ticaret ve ekonomi alanlarında ı ışık tutan esnaf ve sanatkâr kurumu niteliğindeki Ahilik kültürüne dayanan iş yeri tabanlı mesleki eğitimi öne çıkaran bir programdır. Cumhuriyet sonrası çıraklık eğitimine ilişkin ilk yasal düzenleme 1977'de 2089 sayılı Çırak, Kalfa ve Ustalık Kanunu ile yapılmış, 1986'da çıkarılan 3308 sayılı Mesleki Eğitim Kanunu ile çırak, kalfa ve ustaların eğitimi ile okullarda ve işletmelerde yapılacak mesleki eğitime ilişkin esaslar belirlenmiştir. Çıraklık eğitimi, 02.12.2016 tarihli ve 6764 sayılı Kanun ile zorunlu örgün ortaöğretim kapsamına alınmıştır. 1977 yılından bugüne mesleki eğitim merkezleri bir mesleki ve teknik eğitim program türü olarak uygulanmaya devam etmektedir.

Mesleki eğitim merkezi programı iş yeri tabanlı mesleki eğitim programı olarak örgün eğitim kapsamında olup öğrencilerin haftalık ders çizelgeleri doğrultusunda okula ve beceri eğitimi aldıkları iş yerine devamları zorunludur. Bu programda isteyen öğrenciler eğitim süresi boyunca fark derslerini de tamamlayarak mezun olduklarında ustalık belgesi yanında ortaöğretim diploması almakta ve yükseköğrenimlerine devam edebilmektedirler.

Mesleki eğitim merkezi programı, örnekleri farklı ülkelerde de bulunan iş yeri tabanlı mesleki eğitim programı olarak uygulanmaktadır. Bu programda öğrenciler teorik eğitimlerini okulda pratik eğitimlerini ise işletmelerde usta öğretici gözetiminde ve koordinatör öğretmenlerin kontrolünde belirli bir program dâhilinde almaktadırlar. Mesleki eğitim merkezi programının işletmeler ile kurulmuş olan organik bağı ve iş birliği neticesinde öğrencilerin mesleki bilgi, beceri ve yetkinliklerinin gelişmesine büyük ölçüde olumlu etkisi olduğu değerlendirilmektedir.

Mesleki eğitim merkezi programı öğrencileri de dâhil olmak üzere tüm mesleki ve teknik ortaöğretim kurumu öğrencileri okulda ve işletmede yaptıkları mesleki eğitimleri süresince iş kazaları ve meslek hastalıklarına karşı sigortalanmaktadır. Bu öğrencilerin sigorta primleri Bakanlık bütçesinden karşılanmaktadır.

Millî Eğitim Bakanlığı Ortaöğretim Kurumları Yönetmeliği'nde yapılan düzenleme ile 2021 yılında "Mesleki Eğitim Merkezi Ustalık Telifi Programı" başlatılmıştır. Söz konusu programla daha önce liseden veya üniversiteden mezun olmuş olanlara 27 haftalık işletmede beceri eğitimiyle farklı alan/dallarda ustalık belgesi elde etme fırsatı sunulmuştur. Bu program aracılığıyla tüm dünyada problem alanı olarak belirlenen ne eğitimde ne istihdamda (NEET) oranının azaltılması hedeflenmiştir. Bu programa yönelik talep sebebiyle mesleki eğitim merkezi programı öğrenci sayısında artış yaşanmıştır. Programın süreli olması ve daha sonra programdan yararlanma şartlarında yapılan değişikliklerle telifi programındaki öğrenci sayısı azalmıştır. 2024 yılı Ekim ayı itibarıyla ustalık telifi programına devam eden öğrenci sayısı 1.658'dir.

3308 sayılı Mesleki Eğitim Kanunu'nun "Denetleme ve ceza" başlıklı 41'inci maddesinde "Bu Kanun hükümlerine göre Bakanlığa bağlı eğitim kurumlarının dışında kamu ve özel kurum ve kuruluşlarında yapılan aday çırak, çırak ve kalfaların eğitimi ile işletmelerde yapılan mesleki eğitim, öğrencilerin bu eğitiminden sorumlu işletmelerin bağlı olduğu oda veya birliklerin temsilcilerinin katılımı ile Bakanlıkça; iş ortamı, sosyal güvenlik, iş güvenliği ve sağlık şartları bakımından ise Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığınca denetlenir. Denetimle

T.C.
MİLLÎ EĞİTİM BAKANLIĞI
Strateji Geliştirme Başkanlığı

ilgili raporlar valiliğe verilir. Raporlarda belirtilen hususlar valilikçe değerlendirilir ve gereği yapılır.” hükmü yer almaktadır.

3308 sayılı Mesleki Eğitim Kanunu ve Millî Eğitim Bakanlığı Ortaöğretim Kurumları Yönetmeliği hükümlerine göre öğrencilere mesleki eğitim yaptırmak için işyerinde usta öğretici bulunması şarttır. Öğrenciler, usta öğretici gözetiminde ve bir program dâhilinde işletmede beceri eğitimi alırlar. Öğrencilerin işletmede aldıkları beceri eğitimlerinin müfredata uygunluğu, görevlendirilen koordinatör öğretmenler tarafından düzenli olarak kontrol edilmektedir. Aynı yönetmelik hükümlerine göre il, ilçe ve okullarda kurulan işletme belirleme komisyonları beceri eğitimi yapılacak işletmelerin uygunluğunu değerlendirmektedir.

Bakanlığımızca, 02.02.2024 tarihli 95718711 sayılı ve 2024/36 No’lu Genelge 81 il valiliğine ve ilgili bakanlıklara gönderilmiştir. Bu Genelge ile okullarda ve işletmelerdeki iş sağlığı ve güvenliği tedbirlerinin artırılması, iş yerlerinin beceri eğitimi için öğrenci göndermeye uygun olup olmadığının ilgili komisyonlar tarafından yeniden kontrol edilmesi ve uygun şartları sağlamayan iş yerlerine beceri eğitimi için öğrenci gönderilmemesi talimatı verilmiştir.

İşletmelerin iş sağlığı ve güvenliği hususlarındaki sorumlulukları 6331 sayılı İş Sağlığı ve Güvenliği Kanunu ile birlikte ilgili diğer mevzuat hükümleri ile belirlenmiştir. İşletmelerin iş sağlığı ve güvenliği bakımından denetlenmesi 6331 sayılı İş Sağlığı ve Güvenliği Kanunu uyarınca Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığınca yürütülmektedir.

İş kazası yaşanan işletmelere yönelik cezai yaptırımlar konusunda Bakanlığımızın yetkisi bulunmamakta, 6331 sayılı İş Sağlığı ve Güvenliği Kanunu ile ilgili diğer mevzuat hükümleri çerçevesinde ve yargı organlarınca yürütülmektedir.

Uluslararası Çalışma Örgütü’nün (ILO) 138 No’lu Asgari Yaş Sözleşmesi’nin 6’ncı maddesinde yer alan “*Bu sözleşme, çocuklar ve gençler tarafından genel, mesleki ve teknik eğitim için okullarda ve diğer eğitim kuruluşlarında yapılan işlere veya yetkili makamın varsa ilgili işçi ve işveren örgütlerine danışarak belirlediği koşullara göre işyerlerinde en az 14 yaşındaki kişilerin yaptıkları ve esas olarak bir okul ya da bir eğitim kuruluşunun sorumlu bulunduğu bir eğitim veya öğretim kursunun, yetkili makam tarafından onaylanmış olup büyük ölçüde veya tamamen bir işyerinde yürütülen bir eğitim programının veya eğitim veya meslek seçimini kolaylaştırmak amacıyla hazırlanmış bir yönlendirme ya da rehberlik programının ayrılmaz parçası olan işlere uygulanmaz.*” hükmü ile asgari sözleşmenin asgari yaşa ilişkin hükümlerinin mesleki eğitimin ayrılmaz bir parçası olan işlerde uygulanmayacağını ortaya koymaktadır.

Bakanlık Makamının 07.09.2023 tarihli ve 83115568 sayılı Olur’u kapsamında 81 ilde bakanlık müfettişlerince yürütülen inceleme ve soruşturmalar İstanbul ili dışında tüm illerimizde tamamlanmıştır. İnceleme-soruşturma sonucunda bazı işletmeler fazla ödemeleri kendileri iade etmişler, diğer işletmeler hakkında bakanlık müfettişlerince düzenlenen raporlarda mali teklifler ve sertifika-eğitim süreci iptal teklifleri getirilmiştir.

Kocaeli ilinde bakanlık müfettişlerince yürütülen inceleme-soruşturma çalışmaları sonucunda, sorumluluğu bulunan personel hakkında disiplin yönünden, idari ve mali yönden teklifler getirilmiş, ayrıca bazı ilgililer hakkında suç duyurusunda bulunulmuştur.

Bakanlığımıza bağlı okul ve kurumların denetimi; 1 Sayılı Cumhurbaşkanlığı Teşkilatı Hakkında Cumhurbaşkanlığı Kararnamesi’nin “Teftiş Kurulu Başkanlığı” başlıklı 320’nci maddesinin birinci fıkrasının (ç) bendinde yer alan “*Bakanlık teşkilatı ve personeli ile Bakanlığın denetimi altındaki her türlü kuruluşun faaliyet ve işlemlerine ilişkin olarak, usulsüzlükleri önleyici, eğitici ve rehberlik yaklaşımını ön plana çıkaran bir anlayışla, Bakanlığın görev ve yetkileri çerçevesinde denetim, inceleme ve soruşturma iş ve işlemlerini*

T.C.
MİLLÎ EĞİTİM BAKANLIĞI
Strateji Geliştirme Başkanlığı

yapmak,” ve “Taşra Teşkilatı” başlıklı 327’nci maddesinin 3’üncü fıkrasında yer alan “İl millî eğitim müdürlüklerinde 375 sayılı Kanun Hükmünde Kararnamenin ek 24 üncü maddesi uyarınca eğitim müfettişi ve eğitim müfettiş yardımcısı istihdam edilebilir.” hükümleri doğrultusunda yürütülmektedir.